

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
----------------------------	----------

ZÁKLADNÍ OTÁZKY

1. CO ZNAMENÁ ODPOVĚDNOST?	8
---	----------

1. Programové slovo současného vědeckého diskurzu i běžného jazykového úzu	8
2. „Odpovědnost“ ve smyslu personální zodpovědnosti.	10
3. Přednosti a meze konceptu „odpovědnost“	12
4. „Odpovědnost“ ve smyslu racionálního postupu aplikované etiky (odpovědnostní etika)	14
5. Druhy rozšířené odpovědnosti	15
6. Komplementární rozšíření teologického pojmu „hřích“	18
7. Otevřené otázky odpovědnostně-etických přístupů.	20
8. Rozdíl mezi mravní a (trestně)právní odpovědností	22

2. JAK ETICKY USUZOVAT?	24
--	-----------

1. Kdy a nač si utvářet etický úsudek?	24
2. Prvky utvářející etický úsudek.	26
3. Morálně usuzovat v napětovém poli mezi praktickou realizací a teoretickou reflexí.	30
4. Letmo k novějšímu vývoji	31
5. Teologická dimenze při utváření etického úsudku	32

3. JAKÉ PŘEDSTAVY O MORÁLCE A ZPŮSOBY ŽIVOTA MÁ DNEŠNÍ MLÁDEŽ?	34
1. Změny společenských rámcových podmínek pro mladé	36
a) Demografická ztráta rovnováhy	36
b) „Destrukturace“ životní fáze mládí	37
c) Sociální, psychické a kulturní problémy v integraci do společnosti	39
d) Individualizace	40
2. Co je pro dnešní mládež důležité – zaostřeno na některé životní oblasti	41
a) Vztahy a rodina	43
b) Seberozvíjení a samostatnost.	44
c) Povolání a vzdělání	45
d) Lidskost a tolerance	46
e) Konzum, úspěch, vzhled	47
3. Velký úkol: pracovat na vzdělávání a zajišťovat identitu	48
a) Výkon, který se od jednotlivých subjektů vyžaduje	48
b) Podpůrné životní prostory a osoby	49
4. Možný příspěvek křesťanské víry k nalezení identity	50

ORIENTACE

4. DEKALOG	54
1. Součást vyprávění o událostech na Sinaji.	54
2. Dvojí tradice.	55
3. Forma: „příkázání“, „zákazy“, nebo „zákony“...?	59
4. Číslování a členění	60
5. Teologické zařazení.	63
6. Příkázání podrobně.	64
7. Kulturotvorné schéma	67
8. Starozákonní text jako základ novozákonně inspirované etiky?	69
9. Normy a svoboda	70
10. Privilegium víry, nebo projev praktického rozumu?	72
11. Stručné kompendium společných elementárních požadavků humanity	75

5. VINA	78
1. Rozpolcený obraz	78
2. Vina jako antropologický fenomén a jako etické téma	80
3. Zánik viny coby ústředního tématu křesťanského poselství	82
4. Formy toho, jak se zbavit viny	84
5. Od uznání k vyznání	86
6. Odpuštění a smíření	87
7. Formy a místa odpuštění.	89
8. Osobní vina a strukturální hříchy	91
6. ZLO VE SVĚTĚ.	95
1. Mizení i návrat zla	95
2. K hermeneutice teologické řeči o zlu	99
3. Teologická řeč o zlu: „fosilie z předvědeckých časů“ (R. Safranski), nebo něco nepostradatelného?	101
4. Zlo v politické rétorice	104

POLE PŮSOBNOSTI

7. UTVÁŘENÍ VZTAHŮ	110
1. Součást stvořenosti	110
2. Záležitost etiky?	112
3. Základní etické orientace pro utváření sexuálních vztahů	113
4. Odchylky v dějinách teologie	116
5. Mnohotvárnost životních forem	118
6. Důsledky pro teologickou etiku vztahu.	120
8. OHLEDUPLNÉ ZACHÁZENÍ S LIDSKÝM ŽIVOTEM VE VĚKU BIOTECHNIKY.	124
1. Nová oblast znalostí, nové pole působnosti	124
2. Bioetický diskurz	125
a) Roviny	125
b) Oblasti	126

c) Zásadní orientace	127
d) Požadové teologické předpoklady bioetické reflexe	130
3. Uskutečňování etických orientací a jeho nástroje	134
a) Profesní étos	134
b) Zákony	136
c) Etické komise	137
d) Etický diskurz a církevní morální zvěst	138
4. Příklad: výzkum lidských kmenových buněk	139
a) Mnohoslibný potenciál	139
b) Etická problematika	141
c) Konflikt mezi právem na zdraví a povinností chránit také embryonální lidský život.	145
d) Svoboda bádání a její hranice	146

9. PÉČE O RESPEKTOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV 148

1. Lidská práva jako stanovy	149
a) Nejzákladnější práva a nejdůležitější kritéria pro spravedlnost a mír	149
b) Odpovědi na zkušenost státem vykonávaného bezpráví	150
c) Nositelé odpovědnosti za přijetí a prosazení lidských práv	151
d) Péče o lidská práva jako úloha církve	152
2. „Objev“ lidských práv	155
a) Zkušenost konfesionálních menšin v Anglii a v amerických koloniích	155
b) Zpochybnění legitimacy kolonializace indiánů	155
3. Základní lidskoprávní výzvy křesťanství	158
a) Důstojnost	158
b) Rovnost.	159
c) Existence předstátních a nadstátních norem	159
d) Sociální ochranná práva	160
4. Univerzální platnost, nebo partikulární západní konstrukt?	162
a) Souvislost s kulturou a tradicí	162
b) Otevřenost ve zdůvodnění	163
c) Smysl náboženského zdůvodnění	163

KONTEXTY

10. HODNOTOVÁ FORMACE VE ŠKOLE JAKO ŽIVOTNÍM PROSTORU . 166

1. Neostrý pojem 167
 - a) Sociální fenomén se širokým významovým spektrem. 167
 - b) Kategorie hodnot 168
 - c) Hodnota hodnot v morálce 169
 - d) Změna hodnot. 170
2. Hodnoty a etická reflexe 172
 - a) Étos a etika. 172
 - b) Zdůvodnění 173
 - c) Konkurence a rozvažování 175
3. Škola jako životní a zkušenostní prostor pro hodnotovou formaci 176
4. Metody hodnotové formace 178
 - a) Vyučování 179
 - b) Školní život. 180
 - c) Organizace školy 180

11. PŘÍSTUPY V NOVĚJŠÍ NETEOLOGICKÉ ETICE 183

1. K situaci etické reflexe v současnosti 183
 - a) Etická konjunktura 183
 - b) Obsahové problémy. 184
 - c) Společná nesnáze 186
 - d) Subjekt ve změněné situaci. 186
2. Paradigmata vzniku etických teorií 187
 - a) Diskurzivní etika 187
 - b) Analytická etika a utilitarismus 190
 - c) Smluvní teorie spravedlnosti. 193
 - d) Komunitarismus. 195
 - c) Etika ctností 199

12. MORÁLNÍ PLURALITA JAKO VÝZVA	202
1. Morální disenty ve společnosti	202
a) Místa	202
b) Druhy.	203
c) Normativní pluralismus jako strategie zacházení s faktickou různorodostí	204
2. Svoboda a potenciály nejistoty pro jednotlivce	205
a) Zisk a ztráta	205
b) Nářek nad „relativismem“	206
c) Cíl osobnostního rozvoje: kompetence k pluralitě.	207
3. Šance a rizika pro společnost	208
a) Nezbytnost minimálního konsenzu.	208
b) Teoretická rozpornost důsledného morálního relativismu	210
c) Naléhavost problému ve výchově	210
d) Úleva od problémů prostřednictvím dělby práce na celospolečenské úrovni	211
4. Fundamentalismus jako strategie bránění iritacím způsobeným pluralismem	212
a) Fenomén	212
b) Typické rysy	213
c) Pochybnosti	213
5. Étos zacházení s morální pluralitou.	214
a) Racionální přezkoumání odlišných hodnocení	214
b) Tolerance.	215
c) Připravenost se učit	216
d) Kompromis	216
e) Morální pluralita a evangelijní pověření	217